

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՆԱՄԱՆՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՆ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է
ՆՆ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ
25-ԱՄՅԱԿԻՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԵՊՀ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ
ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է
ՀՀ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ 25-ԱՄՅԱԿԻՆ

Երևան
ԵՊՀ հրատարակչություն
2017

ՀՏԴ 340:06
ԳՄԴ 67
Ե 813

*Հրատարակության և երաշխավորել
ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի խորհուրդը*

Գլխավոր խմբագիր՝

**իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան**

Գլխավոր խմբագրի տեղակալներ՝

**իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա. Մ. Հայկյանց
իրավ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան**

Խմբագրակազմ՝

**իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբուզյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրանդյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ.Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան**

Ե 813 ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտաժողովի նյութերի ժողովածու/ ԵՊՀ; Գլխ. խմբ.՝ Գ. Ս. Ղազինյան. –Եր., ԵՊՀ, 2017, 534 էջ:

Ժողովածուն ամփոփում է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետում 2016 թ. դեկտեմբերի 8-ին տեղի ունեցած գիտաժողովի նյութերը՝ նվիրված ՀՀ Սահմանադրությունն ընդունելու 20-ամյակին:

Այն ընդգրկում է իրավունքի գրեթե բոլոր ճյուղերի վերաբերյալ գիտական աշխատանքներ, որոնք աչքի են ընկնում բարձրացված հարցերի արդիանակությամբ, տեսական խոր վերլուծություններով և գործնական նշանակությամբ: Ժողովածուի մեջ տեղ են գտել ինչպես ճանաչված գիտնականների, այնպես էլ երիտասարդ դասախոսների ու ասպիրանտների աշխատանքները: Կարող է օգտակար լինել իրավաբան տեսաբաններին, իրավաստեղծ և իրավակիրառ մարմինների ներկայացուցիչներին, իրավունքի տարբեր հարցերով հետաքրքրվողներին:

ՀՏԴ 340:06
ԳՄԴ 67

ISBN 978-5-8084-2208-7

© ԵՊՀ հրատ., 2017
© Հեղ. խումբ, 2017

ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԾԱԳԱԾ
ՎԵՃԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ԱՐՏԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳՈՎ

Հասմիկ Ենգոյան
*ԵՊՀ սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ,
իրավ գիտ. թեկնածու
«Գնումների աջակցման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
բողոքարկման և իրավական խորհրդատվության վարչության պետ*

2016 թ. դեկտեմբերի 16-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է «Գնումների մասին» ՀՀ նոր օրենքը (այսուհետ նաև՝ Օրենք): Հատկանշական է, որ Օրենքի նախագիծն առաջին ընթերցմամբ ընդունվել է **13.12.2016 թ., և նույն օրը** Ազգային ժողովը որոշում է ընդունել նախագծի երկրորդ ընթերցմամբ քննարկումն առաջին ընթերցմամբ ընդունումից հետո 24 ժամվա ընթացքում անցկացնելու մասին: Նույն օրը Ազգային ժողովը նաև որոշում է ընդունել նախագծի երրորդ ընթերցմամբ քննարկումն երկրորդ ընթերցմամբ ընդունումից հետո 24 ժամվա ընթացքում անցկացնելու մասին: Արդյունքում **2016 թ. դեկտեմբերի 16-ին** «Գնումների մասին» ՀՀ նոր օրենքի նախագիծը ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է և՛ երկրորդ, և՛ երրորդ ընթերցմամբ:

Պետք է նշել, որ «Գնումների մասին» ՀՀ նոր օրենքի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է ԱՀԿ (Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության) պետական գնումների համաձայնագրի նոր տեքստին և Եվրասիական տնտեսական միության պայմանագրին համապատասխանության ապահովմամբ:

Հայաստանի Հանրապետությունը 2011 թ. անդամակցում է ԱՀԿ Պետական գնումների համաձայնագրին: 2012 թվականի մարտին ընդունվեց ԱՀԿ Պետական գնումների համաձայնագրի վերանայված տեքստը, որն ուժի մեջ մտավ 2014 թվականի ապրիլին: Հայաստանի Հանրապետությունը, ինչպես ԱՀԿ Պետական գնումների համաձայնագրի մյուս անդամներ երկրները, ևս պետք է իրականացնեն ներպետական օրենսդրությամբ սահմանված գործընթացները՝ նոր

տեքստի վավերացման համար: 2015 թվականի փետրվարի 23-ին ՀՀ Նախագահի ՆՀ-217-Ն հրամանագրով վավերացվել է ԱՀԿ Պետական գնումների համաձայնագրի նոր տեքստը: ԱՀԿ պետական գնումների համաձայնագիրը սահմանում է գնումների ազգային համակարգի և համաձայնագրի միջև համապատասխանության պահանջ:

2015 թ. հունվարի 2-ից Հայաստանի Հանրապետությունը անդամակցում է Եվրասիական տնտեսական միությանը: ԵԱՏՄ պայմանագրի դրույթները սահմանում են գնումների քաղաքականության ընդհանուր հայեցակարգերը, որոնք պետք է արտացոլվեն ԵԱՏՄ անդամ պետությունների կողմից պետական գնումներին վերաբերող իրենց ներպետական օրենսդրություններում:

Օրենքով նախատեսված հիմնական փոփոխությունների շարքում նախատեսվում է ձևավորել գնումների բողոքարկման արտադատական համակարգ՝ ՀՀ գնումների բողոքարկման խորհրդի ձևով՝ մինչև երեք անձից բաղկացած, որոնց կնշանակի ՀՀ Նախագահը՝ ՀՀ վարչապետի ներկայացմամբ:

Օրենքով սահմանվում են խորհրդի անդամներին նշանակելու և ազատելու կարգը, ինչպես նաև նրանց ներկայացվող պահանջները: Խորհրդի անդամները կվարձատրվեն պետական բյուջեի միջոցների հաշվին՝ պաշտոնային դրույքաչափի հաշվարկման համար հիմք ընդունելով «Պետական պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքով մշտապես գործող խորհրդի անդամի աշխատավարձի հաշվարկման գործակիցը: Խորհրդի անդամը բողոքը կքննի միանձնյա, իսկ անհրաժեշտ աշխատանքային պայմանները կապահովվեն ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից: Խորհուրդը յուրաքանչյուր տարի կհրապարակի հաշվետվություն՝ նախորդ տարվա իր գործունեության մասին:

Նախքան «Գնումների մասին» ՀՀ նոր օրենքի նախագիծը շրջանառության մեջ դնելը՝ Օրենքի հեղինակների կողմից մշակվել էր նույն օրենքի հայեցակարգը (այսուհետ նաև՝ Հայեցակարգ), որի համաձայն՝ ԱՀԿ համաձայնագրի նոր տեքստը, ի տարբերություն նախորդի, սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անդամ երկիր պետք է

ստեղծի կամ նշանակի առնվազն մեկ *վարչական* կամ դատական մարմին, որն անկախ է պատվիրատուներից և կարող է մատակարարներից ստանալ և քննել բողոքներ, որոնք ծագել են գնումների ընթացակարգերի ժամանակ:

Ըստ Հայեցակարգի՝ քանի որ ըստ գործող օրենքի¹ Գնումների բողոքարկման խորհուրդը (այսուհետ նաև՝ Խորհուրդ) չի հանդիսանում վարչական կամ դատական մարմին, ուստի անհրաժեշտ է կատարել փոփոխություն՝ վերանայելով գնումների բողոքարկման խորհրդի ձևավորման ինստիտուցիոնալ կառուցվածքը: Այս առումով առաջարկվում է գնումների բողոքարկման խորհրդի իրավական կարգավիճակը համապատասխանեցնել Համաձայնագրի նոր տեքստի պահանջներին՝ դարձնելով այն վարչական մարմին:

Այս կապակցությամբ անհրաժեշտ է նշել, որ Համաձայնագրի Հոդված XVIII-ի 4-րդ կետի համաձայն. «4. Յուրաքանչյուր Կողմ պետք է ստեղծի կամ նշանակի առնվազն մեկ անկողմնակալ վարչական կամ դատական մարմին, որն անկախ է իր պատվիրատուներից նշված գնման համատեքստում ծագած մատակարարի կողմից ներկայացված հայցը ստանալու և ուսումնասիրելու համար»:

Սակայն նույն հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն. «5. *Եթե պարբերություն 4-ում նշված մարմնից բացի, այլ մարմին նախապես ուսումնասիրում է հայցը,*² Կողմը պետք է ապահովի, որ մատակարարը կարողանա բողոքարկել որոշումը անկողմնակալ վարչական կամ դատական մարմնին, որն անկախ է պատվիրատուից, որի գնումը խնդրո առարկա հայցն է համարվում»:

Վերոհիշյալ երկու կետերի համադրումից ուղղակիորեն բխում է, որ 2010թ. դեկտեմբերի 22-ի «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված գնումների բողոքարկման խորհրդի իրավական կարգավիճակը չի հակասում Համաձայնագրի պահանջներին, քանի որ 5-րդ կետը հնարավորություն է ընձեռում, որ բացի վարչական կամ դատական մարմնից, նաև *այլ մարմին նախապես ուսումնասիրի հայ-*

¹ Խոսքը գնում է 2010 թ. դեկտեմբերի 22-ին ընդունված «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի մասին, որը դեռևս գործում է:

² Ընդծումը մերն է:

ըը, սակայն պարտավորեցնում է Կողմին ապահովել, որպեսզի մատակարարը կարողանա բողոքարկել այդ մարմնի կողմից կայացրած որոշումն անկողմնակալ վարչական կամ դատական մարմնին:

Այսպիսով, Համաձայնագրով պետությանը չի արգելվում ունենալ նաև դատական կամ վարչական մարմին չհանդիսացող այլ մարմին, որը իրավունք ունի նախապես ուսումնասիրել մատակարարի կողմից ներկայացված բողոքները (հայցը) և կայացնել որոշումներ, սակայն պահանջում է, որպեսզի այդ որոշումները վարչական կամ դատական կարգով պարտադիր բողոքարկելի լինեն:

Հայեցակարգով հեղինակները, վիճարկելով «Գնումների մասին» ներկայումս գործող ՀՀ օրենքով նախատեսված Խորհրդի անկախության հարցը, գտնում են, որ նոր օրենքով առաջարկված Խորհրդի ձևավորման նոր կարգը կապահովի վերոհիշյալ մարմնի լիակատար անկախությունը:

Այս կապակցությամբ անհրաժեշտ է նշել, որ գնումների մասին գործող օրենսդրությունը նախատեսում է Գնումների բողոքարկման խորհրդի ձևավորման հետևյալ կարգը:

ՀՀ կառավարության 10.02.2011 թ. N 168-Ն որոշմամբ հաստատված «Գնումների գործընթացի կազմակերպման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 104-րդ կետի համաձայն՝ բողոքարկման խորհրդի կազմում իրավասու մարմնի կողմից ներկայացված թեկնածուն ընդգրկվում է գնումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ինացությունը գնահատվելուց հետո, եթե վերջինս ունի բարձրագույն կրթություն և առնվազն 3 տարվա մասնագիտական գործունեության փորձ: Գնահատումն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունը՝ **թեստավորման միջոցով**: Թեստը կազմվում է գնումների հետ կապված հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերից:

2010 թ. դեկտեմբերի 22-ի «Գնումների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ստացված յուրաքանչյուր բողոքը քննելու համար խորհրդի անդամներից ձևավորվում է երեք անձից բաղկացած հանձնաժողով: Յուրաքանչյուր դեպքում հանձնաժողովի կազմի ընտրությունը կատարվում է **ռոտացիոն կարգով**՝ պատահական ընտրությամբ:

Գտնում ենք, որ ՀՀ գնումների բողոքարկման խորհրդի ներկա ինստիտուցիոնալ կառուցվածքը ապահովում է գործող բողոքարկման ինստիտուտի անկախությունը, համապատասխանում է միջազգային լավագույն փորձին և չի հակասում Հայաստանի ստանձնած միջազգային պարտավորություններին: Մասնավորապես, **թեստավորման արդյունքում** ձևավորված ՀՀ գնումների բողոքարկման խորհրդի անդամներից (ընդհանուր՝ 72 անդամ) յուրաքանչյուր բողոքի դեպքում **ռոտացիոն կարգով** ընտրված հանձնաժողովը օբյեկտիվորեն ավելի անկախ, անաչառ և ներգործությունից զերծ մարմին է, քան կարող է լինել այլ, այդ թվում նաև նշանակովի եղանակով ձևավորվածը:

Ելնելով վերոգրյալից՝ կարելի է եզրակացնել, որ ՀՀ-ում 2010 թ. ներդրվել էր պատվիրատուի և գնահատող հանձնաժողովի որոշումները արտադատական կարգով բողոքարկելու արդյունավետ և գործուն համակարգ, որը նաև համապատասխանում է միջազգային համաձայնագրերով ՀՀ կողմից ներկայումս ստանձնած պարտավորություններին, համահունչ է միջազգային փորձին, և գնման գործընթացի մասնակիցների կողմից ներկայացված բողոքները քննող նոր վարչական մարմնի ստեղծման անհրաժեշտությունը, ըստ էության, հիմնավորված չէ:

ДОСУДЕБНОЕ РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ, ВОЗНИКАЮЩИХ В ПРОЦЕССЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК

Асмик Енгоян

*Доцент кафедры конституционного права ЕГУ, к.ю.н.,
начальник Управления по обжалованию и юридической консультации ГНКО
«Центр по содействию государственных закупок»*

В данной статье осуществлен сравнительный анализ досудебной системы обжалования процесса государственных закупок, предусмотренной Законом РА «О государственных закупках» как от 22.12.2010 года, так и от 16.12.2016 года.

Автором представлены предпосылки и причины принятия нового закона «О государственных закупках» (принят 16.12.2016г.), а также

обоснования необходимости пересмотра досудебной системы обжалования процесса государственных закупок (жалобы подаются в Совет по обжалованию государственных закупок).

По мнению автора, действующая система досудебного обжалования процесса государственных закупок, закрепленная законом РА “О государственных закупках” от 22.12.2010 года, проверена временем, независима, действенна и эффективна, она полностью соответствует международной практике и не противоречит принятым Республикой Армения международным обязательствам. Именно поэтому предлагаемая новым законом РА “О государственных закупках” от 16.12.2016 года необходимость создания нового административного органа по разрешению споров, возникающих в процессе государственных закупок, по мнению автора, недостаточно обоснована.

THE SETTLEMENT PROCEDURE OF STATE PROCUREMENT DISPUTES

Hasmik Yengoyan

*Associate Professor of the YSU Chair of Constitutional Law,
Head of Appeal and Legal Advice Department at
the Procurement Support Center of the Republic of Armenia*

The article contains comparative analysis of the state procurement disputes settlement procedure under the State procurement laws of the RA adopted on December 22, 2010 and on December 16, 2016.

The author of the article describes the background and the reasons for adoption of the latter, as well as the justification of overhauling the procedure of state procurement dispute settlement (complaints are lodged in The Appeal Council of State Procurement)

The author comes to the conclusion that the current settlement procedure of state procurement disputes, fixed in the RA Law on State Procurement (adopted on December 22, 2010) is time-tested, independent, efficient and effective, it fully meets the international practice and international obligations accepted by the Republic of Armenia. That is why the proposed new law (December 16, 2016)

asserting a new administrative authority to resolve the abovementioned disputes, according to the author, is insufficiently substantiated.

Բանալի բառեր` «Գնումների մասին» ՀՀ օրենք, գնման գործընթաց, գնումների բողոքարկման խորհուրդ, պատվիրատուի որոշումները բողոքարկելու կարգը:

Ключевые слова: Закон РА «О государственных закупках», процесс государственных закупок, Совет по обжалованию государственных закупок, порядок обжалования процесса государственных закупок.

Keywords: State procurement laws of RA, state procurement disputes settlement procedure, The Appeal Council of State Procurement.